

Scrisoarea de intenții

Chișinău

5 decembrie 2017

Christine Lagarde
Director Executiv
Fondul Monetar Internațional
700 19th Street, NW
Washington, DC 20431 USA

Stimată Doamnă Lagarde,

1. Moldova avansează în continuare pe calea implementării unui program ambițios de reforme, susținut de Fondul Monetar Internațional prin Mecanismul de finanțare extinsă (EFF) și Mecanismul extins de creditare (ECF). Am respectat toate criteriile de performanță cantitative, toate țintele indicative, cu excepția uneia, și 8 din cele 16 criterii de performanță structurală, deși cu o anumită întârziere. Asigurăm în continuare stabilitatea economică și financiară, înregistrând creștere economică și având o executare bună a bugetului. În perspectivă, prognozăm o creștere economică de 3 la sută în anul 2018 și circa 4 la sută pe termen mediu. O creștere economică mai rapidă și incluzivă este vitală pentru crearea locurilor noi de muncă și îmbunătățirea nivelului de trai al populației. Totuși, unele provocări mai rămân.
2. Obiectivele noastre pe termen scurt rămân neschimbate: ne propunem să consolidăm stabilitatea economică și financiară prin curățirea sectorului financiar și asigurarea unui mediu ferm de reglementare și supraveghere. Pentru a atinge aceste obiective, vom continua să promovăm o agendă complexă de reforme:
 - În **sectorul financiar**, vom asigura ca dreptul de proprietate și controlul asupra băncilor să fie exercitat de către acționarii care întrunesc condițiile de onorabilitate și profesionalism, vom fortifica cadrul de înlăturare a acționarilor neconformi, vom finaliza diagnosticarea sistemului bancar și vom întreprinde măsurile ulterioare necesare, precum și vom asigura integritatea datelor din registrele ținute de Depozitarul central unic al valorilor mobiliare, recent creat. În afară de aceasta, vom continua eforturile pentru fortificarea cadrului de reglementare și cadrului de supraveghere, inclusiv al instituțiilor financiare nebancale.

- **Politica bugetar-fiscală** ramâne aliniată la angajamentele asumate în cadrul programului, totodată acordând prioritate investițiilor publice și cheltuielilor sociale. Pe termen mediu, ne vom concentra asupra consolidării veniturilor bugetare, perfecționării cadrului bugetar-fiscal și eficientizării cheltuielilor.
 - În ceea ce privește **sectorul energetic**, vom munci în vederea elaborării unei metodologii noi de stabilire a tarifelor, în conformitate cu prevederile Legii cu privire la energetică, pentru a asigura transparența tarifelor și recuperarea costurilor. De asemenea, rămânem fideli angajamentului de a elimina datoria acumulată de agenții economici din sector. Ne propunem să asigurăm transparența proceselor și consultări cu toate părțile interesate.
3. În sens mai larg, vom continua să promovăm o agendă de dezvoltare ambițioasă axată pe reducerea sărăciei, asigurarea creșterii economice incluzive și dezvoltării potențialului uman. Aceste obiective vor fi atinse datorită eforturilor noastre de reformare a sectorului public, consolidare a statului bazat pe drept și îmbunătățire a investițiilor în infrastructura publică. Reforma educației este, de asemenea, esențială pentru dezvoltarea capitalului uman necesar pentru a sprijini creșterea economică în viitor. Acest program de reforme, de rând cu alte măsuri preconizate în cadrul programului susținut de FMI, se bucură în continuare de un larg sprijin politic și este susținut de majoritatea parlamentară. Eforturile întreprinse de noi cu sprijinul financiar și asistența tehnică al partenerilor noștri internaționali rămân a fi vitale pentru atingerea acestor obiective ambițioase.
4. Pornind de la performanțele obținute până în prezent și ținând cont de angajamentul nostru continuu în ce privește atingerea obiectivelor din program, precum și a angajamentelor specifice prevăzute în Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice și financiare anexat, dar și de implementarea recentă a acțiunilor prealabile, solicităm încheierea celei de-a doua evaluări din cadrul programului susținut prin combinarea celor două instrumente de creditare – Mecanismului extins de creditare (ECF) și Mecanismului de finanțare extinsă (EFF), precum și debursarea și alocarea sumelor respective în volum total echivalent cu 15,7 milioane DST; stabilirea criteriilor de performanță cantitative și țintelor indicative pentru perioada imediat următoare, până în decembrie 2018 (Tabelul 1); stabilirea criteriilor de performanță structurală pentru perioada până la sfârșitul anului 2018 (Tabelul 2).
5. Guvernul Republicii Moldova își asumă angajamentul ferm să implementeze programul și este pregătit să întreprindă măsuri suplimentare care ar fi adecvate pentru implementarea cu succes a programului. Guvernul se va consulta cu FMI cu privire la adoptarea unor astfel de

măsurile înainte de a fi revizuite politicile specificate în Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice și financiare, în conformitate cu politicile Fondului privind asemenea consultări. Vom pune la dispoziția Fondului Monetar Internațional informațiile solicitate pentru monitorizarea progresului pe parcursul implementării programului. În spiritul menținerii angajamentului nostru față de politica de transparență, acordăm consimțământul pentru publicarea pe pagina web a Fondului Monetar Internațional a acestei scrisori, a Memorandumului suplimentar cu privire la politicile economice și financiare anexat și a Memorandumului Tehnic de Înțelegere, precum și a documentelor de însoțire prezentate Consiliului de Directori Executivi.

Cu respect,

Pavel Filip
Prim-ministru,
Guvernul Republicii Moldova

Octavian Calmîc
Viceprim-ministru
Ministru al Economiei și Infrastructurii

Octavian Armașu
Ministrul Finanțelor

Sergiu Cioclea
Guvernator
Banca Națională a Moldovei

Anexe: Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice și financiare
Memorandumul tehnic de înțelegere

Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice si financiare

I. EVOLUȚIILE ECONOMICE RECENTE ȘI PERSPECTIVE

- 1. Situația macroeconomică rămâne în continuare stabilă, deși ritmul creșterii economice s-a încetinit.** Prognostăm o creștere economică de 3,5 la sută în anul 2017, din contul cererii interne puternice, determinate de sporirea consumului intern și recuperarea volumului investițiilor. Rata inflației s-a accelerat până la 7,6 la sută în luna septembrie, poziționându-se peste limita benzii înguste prevăzute de clauza de consultare privind inflația. Soldul bugetar augmentat a înregistrat un surplus de 0,6 la sută în primele 9 luni ale anului 2017, din contul creșterii semnificative a veniturilor bugetare și al ritmului încetinit al investițiilor capitale efectuate. Deficitul contului curent a crescut până la nivelul de circa 6 la sută din PIB în prima jumătate a anului 2017, creșterea rapidă a importurilor depășind creșterea cererii interne. În condițiile unor intrări semnificative de valută, leul moldovenesc s-a apreciat cu 10,9 la sută (comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent) în raport cu dolarul S.U.A., în timp ce rezervele brute au crescut până la 2629 milioane dolari SUA, conform situației la sfârșitul lunii septembrie.
- 2. Pe termen scurt, creșterea economică va fi asigurată în continuare atât de factori interni, cât și de cei externi.** Conform prognozei, creșterea economică în anul 2018 se va tempera la nivelul de 3,0 la sută, parțial datorită încetinerii ritmului de creștere a consumului și din cauza unei baze mai mari. Prognostăm o reducere a ritmului de creștere a inflației pe parcursul anului 2018, în mare măsură datorită factorilor ce țin de ofertă. Pe termen mediu, prognostăm o creștere economică de circa 3,9 la sută, încetinirea ritmului creșterii fiind cauzată de factori demografici. În condițiile în care creșterea economică este impulsionată de redresarea durabilă a cererii externe din contul principalilor parteneri comerciali, un rol-cheie în sprijinirea activității economice îl va juca activitatea de intermediere financiară eficientă, facilitată de eforturile susținute de curățarea decisivă a sectorului financiar.

II. CADRUL DE POLITICI

A. Politicile din sectorul financiar: Reabilitarea sectorului bancar

Consolidarea guvernantei și managementului riscurilor în bănci, de rând cu eforturile susținute de curățare a sistemului bancar rămân a fi obiectivele noastre primordiale, atingerea cărora va contribui la asigurarea stabilității macrofinanciare și intermedierei financiare eficiente întru asigurarea unei creșteri economice mai puternice și atotcuprinzătoare.

3. Suntem în proces de finalizare a diagnosticării complexe a băncilor comerciale, ceea ce constituie o etapă crucială în decontaminarea sectorului bancar. Procesul dat implică următoarele:

- **Controale complexe în teren** finalizate la cinci din cele șapte bănci care nu sunt filiale ale unor grupuri bancare străine. Printre măsurile ulterioare de asigurare a respectării cerințelor față de bănci se numără: emiterea de dispoziții privind reclasificarea activelor, majorarea provizioanelor prudentiale la pierderile de la creditare, precum și îmbunătățirea aspectelor ce țin de guvernanta și managementul riscurilor. Toți administratorii vizați ai băncilor au fost sancționați și avertizați. S-a constatat că toate băncile supuse controalelor respectă cerințele minime de reglementare. Controalele în teren la cele două bănci locale de mărime mică rămase vor fi finalizate până la sfârșitul lunii ianuarie 2018 (**criteriu revizuit de performanță structurală**), iar controalele în teren la băncile care sunt filiale ale unor grupuri bancare străine vor fi finalizate până la sfârșitul lunii mai 2018 (**criteriu revizuit de performanță structurală**).
- **Analiza expunerilor față de părțile afiliate** a fost efectuată la cele mai mari trei bănci cu asistența unei companii internaționale, pe când analiza expunerilor în băncile care nu au o importanță sistemică sunt efectuate de BNM în cadrul controalelor complexe în teren. Comitetul Coordonator înființat recent la BNM, care se subordonează nemijlocit unuia dintre viceguvernatori, este responsabil pentru elaborarea recomandărilor ce vor fi prezentate Comitetului Executiv.

4. Am înregistrat întârzieri în ceea ce privește eforturile de asigurare a transparenței depline a acționariatului băncilor. Întârzierile au avut mai multe cauze, inclusiv problemele ce țin de schimbul de informație între jurisdicții și volumul mare de muncă care le revine angajaților BNM implicați în lucrul cu dosarele aflate în litigiu în instanțele naționale și de peste hotare. Ne propunem să finalizăm investigarea activității concertate a părților afiliate și evaluarea corespunderii acționariatului băncilor care nu au importanță sistemică criteriilor de

onorabilitate și profesionalism până la sfârșitul lunii martie 2018 (**criteriu de performanță structurală revizuit**); ulterior, vom întreprinde măsurile corespunzătoare pentru a înlătura încălcările reglementărilor bancare.

5. Am aprobat o nouă Lege privind activitatea băncilor care va facilita tranziția la un regim de supraveghere bazat pe evaluarea riscurilor și pe verificarea respectării principiilor.

Legea introduce standardele internaționale și va intra în vigoare la 1 ianuarie 2018. Legea va fi promulgată și publicată până la finele lunii noiembrie 2017. Actele normative menite să asigure cadrul de reglementare necesar au fost deja elaborate și vor fi aprobate pe etape, în conformitate cu un plan detaliat de acțiuni care prevede termene de publicare și implementare pentru fiecare act normativ în parte. O strategie actualizată privind implementarea standardelor Basel III (Directivele UE privind cerințele de capital: CRR/CRD IV) a fost publicată în iunie 2017.

6. Am adoptat un Plan național de acțiuni, cu termene clar definite, în baza constatărilor din cadrul primei Evaluări Naționale a Riscurilor de Spălare a Banilor și Finanțare a Terorismului (ML/FT NRA) din Moldova.

Planul include măsuri detaliate care vizează diverse sectoare și instituții, precum și măsuri menite să consolideze capacitatea organelor abilitate cu prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Planificăm să consolidăm independența și capacitatea operațională a Serviciului de prevenire și combatere a spălării banilor și să clarificăm mandatul și modul de interacțiune a serviciului respectiv cu alte organe competente. Un proiect de Lege cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului a fost înaintat Parlamentului. Ne așteptăm ca proiectul respectiv să fie adoptat în anul curent.

7. În perspectivă, ne vom concentra eforturile și acțiunile în următoarele direcții:

i. Trecerea băncilor de importanță sistemică sub controlul acționarilor și administratorilor care corespund criteriilor de onorabilitate și profesionalism (fit-and-proper):

- a. Cu referire la a treia cea mai mare bancă din Moldova, BNM a primit o solicitare formală de achiziție de la o bancă comercială străină, precum și o notificare formală de vânzare din partea acționarului care nu întrunește calitățile necesare, fapt ce a marcat un progres decisiv în eforturile noastre de a asigura transparența proprietarilor. Până la finele lunii noiembrie BNM a decis asupra corespunderii cumpărătorului potențial criteriilor de onorabilitate și profesionalism. Dacă acțiunile respective nu vor fi vândute până la finele lunii

februarie 2018, vom întreprinde măsurile prevăzute de legislația în vigoare, inclusiv suspendarea drepturilor acționarilor neconformi.

- b. În ceea ce privește cea mai mare bancă de importanță sistemică, Curtea Constituțională a aprobat recent o decizie privind caracterul ireversibil al anulării acțiunilor, eliminând astfel riscurile de ordin juridic la care erau expuși acționarii potențiali. Pentru a facilita vânzarea acțiunilor emise în locul celor anulate, deținute de acționarii care au activat în mod concertat sau care nu întrunesc sub alte aspecte criteriile de onorabilitate și profesionalism, vom reduce în mod adecvat riscurile de ordin juridic, fiind în cel mai bun caz asumate de către stat, inclusiv (i) prin aprobarea amendamentelor la Legea privind administrarea și deetatarea proprietății publice, Legea privind societățile pe acțiuni și/sau altor legi relevante, pentru a permite achiziționarea și vânzarea pre-stabilită și reciproc compensatorie (back-to-back) acelor investitori care întrunesc criteriile de onorabilitate și profesionalism, întru protejarea stabilității financiare (**acțiune prealabilă**), și (ii) prin utilizarea unor contracte de vânzare-cumpărare și includerea unor garanții bine definite în prevederile contractuale. Pentru a permite efectuarea tranzacției cu acțiunile celei mai mari bănci, Comisia Națională a Pieței Financiare va prelungi perioada de expunere spre vânzare a acțiunilor celei mai mari bănci cu încă 6 luni. În acest context, un consorțiu de investitori străini, care încă în februarie 2017 au finalizat procedura de verificare prealabilă (due diligence), și-au reiterat interesul de a achiziționa acțiunile nou-emise ale băncii. Se preconizează că tranzacția va fi finalizată până la sfârșitul lunii aprilie 2018.
- c. Vom revizui cadrul legislativ general care vizează procurarea și vânzarea acțiunilor societăților pe acțiuni reglementate, pentru a evalua necesitatea adoptării anumitor modificări.

- ii. **Ieșirea unei bănci de importanță sistemică din administrarea temporară:** După o perioadă îndelungată marcată de incertitudini de ordin juridic, la finele lunii septembrie 2017 Curtea de Apel a adoptat o decizie prin care toate acțiunile suspendate ale băncii respective au devenit disponibile pentru vânzare, urmare a ridicării sechestrului asupra acțiunilor respective în octombrie 2017. Acționarilor vizați li s-a oferit un termen de trei luni pentru înstrăinarea acțiunilor deținute. Conform prevederilor legii, după expirarea acestui termen vom lua măsurile de supraveghere necesare pentru a elimina acționarii care dețin acțiunile suspendate rămase nevândute. Astfel, banca va putea ieși într-o manieră ordonată din regimul de administrare temporară (**criteriu de performanță**

- structurală revizuit, 30 iunie 2018).** În eventualitatea apariției unor impedimente semnificative sau unor tergiversări ce ar submina stabilitatea financiară a sistemului bancar, am elaborat un plan de intervenții pentru situații neprevăzute.
- iii. **Cadrul general privind anularea dreptului de proprietate al acționarilor.** Având în vedere complexitatea procesului de perfecționare a acestui cadru, optăm pentru o abordare care prevede două etape: (i) pentru a reduce riscurile legale și de decapitalizare, vom face modificările necesare în Legea privind piața de capital, Legea instituțiilor financiare și noua Lege privind activitatea băncilor care să înlocuiască prevederile deciziilor în vigoare adoptate de Comisia Națională a Pieței Financiare față de anumite instituții financiare ce țin de procedurile de anulare, emitere și vânzare a acțiunilor noi emise (**acțiune prealabilă, anterior - criteriu de performanță structurală**). În consecință, pentru a optimiza procesul de înlăturare a acționarilor compromiși și pentru a aborda aspectele ce țin de guvernanta băncilor, noi, în consultare cu Fondul Monetar Internațional, (ii) vom adopta un cadru nou pentru înlăturarea acționarilor care acționează în mod concertat și care nu întrunesc sub alte aspecte criteriile de onorabilitate și profesionalism (**criteriu de performanță structurală revizuit, 30 aprilie 2018**).
- iv. **Respectarea criteriilor de onorabilitate și profesionalism și guvernanta corporativă a băncilor.** Menținem în continuare angajamentul de a asigura alinierea viitorilor acționari și administratori ai băncilor la criteriile de onorabilitate și profesionalism (fit-and-proper). În vederea restabilirii în continuare a încrederii în conducerea băncilor, în conformitate cu planul nostru de acțiuni pentru punerea în aplicare a noii Legi privind activitatea bancară, le vom cere tuturor băncilor să efectueze auto-evaluarea guvernantei corporative până la (**criteriu de performanță structurală, 31 august 2018**). În cadrul controalelor în teren și din oficiu, vom face evaluările ulterioare de supraveghere, finalizând acest exercițiu până în luna aprilie 2019.
- v. **Analiza expunerilor față de părțile afiliate.** Banca Națională a Moldovei: (i) va elabora ghiduri cu privire la gestionarea riscurilor ce țin de părțile afiliate, pentru a ajuta băncile să-și fortifice procesele interne, și (ii) va adopta metodologia și procedurile interne pentru situațiile în care se prezumă expunerea băncii la părțile afiliate. În baza acestor măsuri și a rezultatelor evaluării părților afiliate efectuate de noi, vom cere celor mai mari trei bănci (**criteriu de performanță structurală, 31 ianuarie 2018**) să prezinte planuri de acțiuni, cu termene concrete de realizare, care să asigure conformarea deplină cu deciziile adoptate de Consiliul executiv al BNM vizând ameliorarea situației ce ține de părțile afiliate; băncile mai mici se vor conforma acestei cerințe până la finele lunii iulie.

În perspectivă, vom elabora cerințe minime pentru programele de gestionare a riscurilor ce țin de părțile afiliate și le vom discuta cu băncile (**criteriu de performanță structurală, 30 iunie] 2018**). În afară de aceasta, dezvoltăm sistemul de examinare electronică pentru a capta caracteristicile care satisfac fiecare dintre criteriile de reglementare în baza cărora se prezumă expunerea băncii la părțile afiliate.

- vi. **Depozitarul central unic al valorilor mobiliare:** În conformitate cu metodologia și procedurile stabilite de verificare a integrității registrelor deținătorilor de valori mobiliare, vom finaliza procesul de verificare a datelor din registrele societăților de registru aferente tuturor instituțiilor financiare și societăților de asigurări, inclusiv prin realizarea unei campanii de informare publică (**criteriu de performanță revizuit, 31 martie 2018**). În acest sens, vom adopta amendamente la Legea cu privire la Depozitarul central unic al valorilor mobiliare (din 2016) și vom adopta o hotărâre de Guvern, care împreună vor (i) clarifica responsabilitățile și mecanismele de finanțare și (ii) prevedea un plan de acțiuni cu termene de realizare a campaniei de informare publică și de finalizare a procesului de verificare.
- vii. **Recuperarea activelor:** Relansăm eforturile pentru recuperarea activelor sustrate în urma fraudei bancare din anul 2014. Consorțiul companiilor internaționale a finalizat investigația și vor prezenta raportul final până la finele lunii noiembrie. Le-am solicitat companiilor respective să pregătească un raport analitic în care să fie expuse principalele constatări. Vom publica acest raport și vom adopta o strategie de recuperare a activelor cu termene de realizare clar definite (**criteriu de performanță structurală, 31 decembrie 2017**). Vom întreprinde măsurile necesare de notificare juridică pentru a nu admite expirarea termenelor de prescripție, care ar fi putut conduce la subminarea eforturilor de recuperare a activelor sau de sancționare a (foștilor) administratorilor și acționarilor băncilor.
- viii. **Mecanisme de asigurare a stabilității financiare.** Depunem eforturi pentru consolidarea în continuare a planurilor de prevenire a situațiilor de criză și a planurilor pentru situații neprevăzute. În acest sens, revizuim cadrul juridic și de reglementare ce vizează acordarea asistenței urgente sub formă de lichidități (ELA), asigurarea depozitelor și lichidarea băncilor, intenționând să adoptăm măsurile de reformă necesare până la finele anului 2018. Ca măsură interimară, am majorat plafonul de asigurare a depozitelor pentru persoanele fizice de la 6000 lei până la MDL 20000 lei (în vigoare începând cu 1 ianuarie 2018), iar BNM a elaborat normele metodologice interne privind ELA. Măsurile de reformă, concepute să completeze Legea privind redresarea și rezoluția băncilor, vor fi elaborate în consultare cu Fondul Monetar Internațional.

- ix. **Organizațiile financiare nebancale.**
 - a. Ne propunem să adoptăm până la finele anului 2017 o lege nouă care să reglementeze sectorul de microcreditare care se dezvoltă rapid, pentru a asigura cadrul necesar în materie de reglementare și supraveghere, guvernanta corporativă, management al riscurilor, funcții de control și audit intern. În afară de aceasta, noua Lege va asigura condițiile de bază pentru protecția consumatorului.
 - b. În cooperare cu partenerii noștri de dezvoltare, suntem în proces de revizuire a cadrului de reglementare a sectorului asigurărilor, cu intenția de a progresa în direcția programului legislativ al UE privind solvabilitatea în sectorul asigurărilor (Solvency II).

B. Politicile monetară și valutară

8. **Politica monetară va fi promovată în continuare într-un cadru de țintire a inflației, asistat de flexibilitatea ratei de schimb.**

Ne păstrăm angajamentul de a menține ținta inflației în limitele de 5 la sută \pm 1,5 puncte procentuale. Respectarea acestui angajament va fi monitorizată în baza clauzei de consultare privind inflația, care prevede devieri de la prognoza de bază în limitele unor benzi prestabilite (Tabelul nr. 1). Ne așteptăm la un ritm descrescător al inflației în 2018, pe măsură ce se va estompa treptat impactul șocurilor legate de ofertă, în partea ce ține de produsele alimentare și resursele energetice. Ne așteptăm ca ciclul de relaxare a politicii monetare să se încheie pe la finele anului 2017 și suntem pregătiți să revizuiem măsurile de politică monetară în funcție de evoluția prognozei inflației.

9. **Ne păstrăm angajamentul să fortificăm eficacitatea cadrului de țintire a inflației.**

- i) Vom îmbunătăți în continuare calitatea prognozei inflației prin reducerea frecvenței rundelor de prognoză, extinzând astfel perioada de analiză, astfel încât să asigurăm o evaluare mai cuprinzătoare. Vom tinde, de asemenea, să intensificăm cooperarea și schimbul de informații între BNM și Ministerul Finanțelor pentru a spori coerența datelor și prognozelor macroeconomice, a îmbunătăți prognozele privind lichiditățile și gestionarea numerarului și pentru a spori eficacitatea sterilizării intrărilor mijloacelor bănești sub formă de asistență financiară și venituri din privatizare. În acest sens, BNM și Ministerul Finanțelor au semnat un Memorandum de Înțelegere cu privire la gestionarea lichidităților și coordonarea politicilor. În afară de aceasta, vom ține cont de recomandările formulate de misiunile de asistență tehnică în vederea dezvoltării pieței secundare a valorilor mobiliare de stat și a pieței monetare interbancare.

ii) Vom fortifica în continuare comunicarea cu privire la politici atât pe intern, cât și pe extern. Vom ține cont de recomandările formulate de misiunile de asistență tehnică în vederea asigurării beneficiilor maxime pentru procesul de formulare a politicii monetare în urma fortificării sinergiei dintre departamente, precum și cu conducerea BNM. În cadrul eforturilor de îmbunătățire a comunicării externe și de ancorare a anticipărilor inflaționiste, noi vom respecta graficul stabilit de diseminare a deciziilor și anunțurilor ce țin de politica monetară; de asemenea ne vom strădui să aprofundăm viziunea analitică și orientarea de perspectivă a rapoartelor noastre privind inflația.

10. O condiție a eficienței cadrului de țintire a inflației al BNM este independența sa instituțională și operațională, ceea ce impune, printre altele, necesitatea de a avea un bilanț viabil. În acest scop, ne asumăm angajamentul de a nu modifica Legea ce prevede convertirea în hârtii de valoare de stat a împrumuturilor de urgență acordate de BNM celor trei bănci care au falimentat. În momentul în care capitalul statutar al BNM va atinge 10 la sută din obligațiunile monetare, profitul transferat de BNM guvernului va fi folosit pentru a răscumpăra hârtiile de valoare respective, începând cu tranșele cu termen mai lung, pentru a diminua volumul datoriei publice interne. De asemenea, vom analiza oportunitatea utilizării acestor valori mobiliare pentru a steriliza lichiditatea din sistemul bancar prin intermediul vânzărilor directe și operațiunilor reverse repo, pentru a soluționa problema lichidității structurale excesive.

11. Nu vom opune rezistență fluctuațiilor cursului de schimb dictate de factori fundamentali și vom interveni pe piața valutară doar pentru atenuarea volatilității excesive. Vulnerabilitatea Republicii Moldova la șocurile externe impune necesitatea unui regim flexibil al ratei de schimb care să servească drept un instrument eficient pentru absorbția șocurilor. BNM va efectua intervenții în ambele direcții pe piața valutară doar pentru a atenua volatilitatea excesivă. Țintele privind rezervele internaționale nete stabilite în cadrul programului sunt în concordanță cu aceste angajamente.

12. Pe viitor, vom analiza impedimentele potențiale în calea intermedierei financiare. Deblocarea creșterii volumului creditării, după înregistrarea unor valori negative de la declanșarea crizei din anul 2014 încoace, impune măsuri de fortificare a guvernantei bancare și de îmbunătățire a gestionării riscurilor. Creditarea bancară va juca un rol esențial în sprijinirea creșterii sectorului real al economiei. În afară de aceasta, vom evalua eficacitatea infrastructurii sectorului financiar și legislației aferente, în vederea eliminării potențialelor obstacole în calea unei intermedierei eficiente.

C. Politica bugetar-fiscală

13. Bugetul pentru anul 2017 se aliniază la angajamentele asumate în cadrul programului.

- a. **Bugetul.** Poziția bugetară este bună. Avem un excedent de casă ce a atins în luna septembrie 1162,1 milioane lei (cca 0,8 procente din PIB), reflectând o depășire a indicatorilor planificați la capitolul venituri, în pofida volumului mai redus de finanțare din granturi, precum și o executare sub nivelul planificat a cheltuielilor, parțial cauzată de întârzierile înregistrate la implementarea proiectelor de reabilitare a drumurilor și de incertitudinile legate de finanțarea externă, dar și de cele asociate cu reorganizarea guvernului central. Am adoptat rectificarea bugetului pentru anul 2017 respectând plafonul existent al deficitului augmentat [**acțiune prealabilă**].
- b. **Politica fiscală și vamală.** În anul 2017, (i) am majorat cotele accizelor la țigări și produsele petroliere în vederea ajustării treptate a acestora la valorile minime prevăzute de directivele UE; (ii) am majorat cotele impozitului pe bunurile imobile, și (iii) am stabilit că Serviciul Fiscal de Stat este unica autoritate de administrare fiscală în țară.
- c. **Administrarea fiscală și vamală.** Am acumulat un surplus de venituri la buget, parțial în rezultatul reformelor efectuate în cadrul autorităților fiscale și vamale, și în special a centralizării Serviciului Fiscal de Stat și optimizării Serviciului Vamal.
- d. **Salariile și pensiile.** Fondul de retribuire a muncii în sectorul public va atinge 12657 milioane lei, depășind puțin indicatorii planificați inițial, datorită majorărilor salariale în învățământ și justiție efectuate conform prevederilor legislației în vigoare, plăților compensatorii pentru lucrul supra-program, precum și necesității de a asigura cu personal suficient serviciul vamal și poliția de frontieră. Înregistrarea unor rezultate mai bune la buget ne-a permis să realizăm mai devreme planurile de valorizare a pensiilor, conform prevederilor Legii cu privire la reforma sistemului de pensii adoptate în luna decembrie 2016. Astfel, valorizarea pensiilor fusese preconizată pentru aprilie 2018, dar va fi implementată în noiembrie 2017.
- e. **Necesitățile prioritare.** În conformitate cu angajamentele pe care ni le-am asumat conform MSPEF precedent (paragraful nr. 10), am avut grijă să nu cheltuim, ci să economisim veniturile bugetare suplimentare acumulate în prima jumătate a anului curent. La rectificarea bugetului pentru 2017, aceste venituri suplimentare au permis acoperirea unor cheltuieli capitale unice (printre ele fiind finalizarea lucrărilor de construcție și achiziția de echipamente și sisteme informaționale) și cheltuielilor

sociale mai mari (cum ar fi majorarea pensiilor în vederea atingerii nivelului minim de existență și majorarea cheltuielilor ce țin de indemnizațiile pentru perioada rece a anului și indemnizațiile pentru concediul de îngrijire a copilului).

- f. **Arieratele interne.** Ne păstrăm angajamentul să eliminăm stocul arieratelor de stat constatate până la sfârșitul anului 2017, în ofida depășirii cu puțin a țintei indicative stabilite pentru sfârșitul lunii septembrie 2017. Am intensificat controlul asupra rambursării arieratelor, impunând amenzi, după caz. În general, ne propunem să îmbunătățim monitorizarea arieratelor și să prevenim acumularea acestora în viitor, inclusiv prin modificarea Articolului 67 din Legea cu privire la finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală.

14. **Bugetul pentru anul 2018 și Cadrul bugetar pe termen mediu sunt în concordanță cu obiectivele convenite.**

- a. **Bugetul pentru anul 2018.** Bugetul pentru anul 2018, pe care îl vom adopta, va fi aliniat la angajamentele asumate în cadrul programului (**acțiune prealabilă**). Bugetul ne permite să majorăm investițiile și cheltuielile sociale prioritare necesare și prevede un plafon al deficitului bugetar augmentat de 5264 milioane lei.
- b. **Politica fiscală și vamală.** Măsurile adoptate pentru 2018 includ: majorarea ratelor de accize la alcool, produsele din tutun și produsele petroliere; extinderea bazei impozabile a impozitului pe avere pentru imobilele care valorează peste 1,5 milioane de lei, fiind aplicat și la bunurile mobile (cum ar fi autoturismele) și prin eliminarea criteriului de aplicabilitate a impozitului pe avere bunurilor imobiliare cu suprafața egală cu sau mai mare de 120 metri pătrați.
- c. **Cheltuielile sociale.** Vom continua să perfecționăm mecanismul de țintire, precum și acoperirea programelor de asistență socială - a programului de ajutor social și indemnizațiilor pentru perioada rece a anului. De asemenea, vom depune eforturi pentru a facilita angajarea în câmpul muncii a grupurilor vulnerabile, cum ar fi persoanele cu dezabilități.
- d. **Investițiile.** În anul 2018, prioritatea noastră va fi să îmbunătățim capacitățile de implementare a proiectelor publice de investiții în infrastructură. La concret, pe termen scurt vom pune accent pe reabilitarea rețelei de drumuri. Pe termen mediu, planificăm să sprijinim proiectele investiționale care au drept scop (i) îmbunătățirea eficienței sistemului centralizat de termoficare, (ii) sporirea securității și fiabilității sectorului energetic, inclusiv a sectorului de aprovizionare cu gaze naturale, și (iii) reformarea căilor ferate.

15. Pentru a facilita atingerea obiectivelor bugetar-fiscale pe termen mediu, vom lua următoarele măsuri:

- **Cadrul de responsabilitate bugetar-fiscală.** Planificăm să abrogăm Articolul 49 din Legea cu privire la finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală, pentru a simplifica procedura de elaborare a bugetelor anuale. Pentru a îmbunătăți managementul riscurilor bugetar-fiscale, intenționăm să modificăm alineatul (5) al Articolului 80, pentru a reordona succesiunea pașilor întreprinși la stingerea datoriei.
- **Raportul privind riscurile bugetar-fiscale.** Pentru a îmbunătăți transparența politicii bugetar-fiscale și evaluarea riscurilor, începând cu ciclul bugetar pentru anul 2018, vom publica Raportul privind riscurile bugetar-fiscale, care va face parte din pachetul de documentație anexat la proiectul bugetului anual. Planificăm să extindem și să îmbunătățim analiza riscurilor în rapoartele viitoare și vom apela în continuare la asistența tehnică ce va veni întru susținerea acestor eforturi.
- **Reforma administrației publice și salarizarea în sectorul bugetar.** La moment, suntem în proces de reformare a sistemului administrației publice pentru a spori eficiența acestuia, inclusiv prin consolidarea administrației publice centrale, reducerea efectivului limită de personal al ministerelor de la 2053 unități la 1158 unități și introducerea unui sistem unic de salarizare în sectorul bugetar.
- **Economia tenebră.** La implementarea strategiei complexe de reducere a activității economice tenebre, vom îmbunătăți gestionarea riscului de conformare, în special în ceea ce privește marii contribuabili și persoanele fizice cu venituri mari, și vom fortifica funcția de control fiscal. Odată cu adoptarea modificărilor la Codul de procedură penală, va fi lărgită Direcția constatare și examinare contravenții din cadrul Serviciul Fiscal de Stat, cu acordarea împuternicirilor de investigare pe cazuri criminale. Cu scopul contracarării evaziunii fiscale, intenționăm să introducem obligativitatea utilizării facturii fiscale electronice de către anumite categorii de agenți economici și să îmbunătățim administrarea fiscală prin automatizarea procesului de înregistrare a contribuabililor și consolidarea informațiilor privind contribuabilii într-un registru electronic unic.
- **Întreprinderile de stat.** Pentru a îmbunătăți eficiența operațională a întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni cu capital de stat, planificăm să schimbăm forma de organizare a întreprinderilor de stat și celor municipale, prin transformarea lor în societăți pe acțiuni sau instituții publice. În cadrul acestui proces, vom evalua viabilitatea economică și financiară, precum și planurile de afaceri pe termen mediu, pentru a putea verifica viabilitatea activităților lor de bază.

D. Reformele structurale

- 16. În contextul eforturilor noastre de avansare a reformelor în sectorul energetic, colaborăm în continuare cu toate părțile interesate, inclusiv reprezentanții sectorului privat, comunitatea donatorilor, Banca Mondială și Secretariatul Comunității Energetice.** Parlamentul a aprobat în luna septembrie noua Lege cu privire la energetică **criteriu de performanță structurală îndeplinit cu întârziere**, iar Guvernul și ANRE sunt în proces de adoptare a cadrului normativ secundar pentru a asigura pe deplin punerea în aplicare a acestei legi. Legea include procedurile de numire în funcție a directorilor ANRE, astfel încât procesul dat să fie pe deplin transparent, iar selectarea să se facă în bază de merite, precum și stabilirea unor indicatori de performanță clari, ca să fie asigurată baza necesară pentru efectuarea auditurilor independente pe viitor.
- 17. Asigurarea unei mai mari transparențe și responsabilități în procesul de stabilire a tarifelor constituie în continuare o prioritate.** Astfel, va fi redus riscul implicării în litigii și va spori independența autorității de reglementare.
- i. În sectorul aprovizionării cu energie electrică, vom depune în continuare eforturi pentru soluționarea problemei arieratelor acumulate în sectorul energetic și perfecționarea metodologiilor de stabilire a tarifelor, pentru a asigura transparența și recuperarea costurilor. În acest sens,
 - i. Devierile financiare recunoscute acumulate de companiile din sectorul energetic (actualmente estimate la nivelul de aproximativ 1,75 miliarde lei) vor fi recuperate prin ajustarea tarifelor, conform prevederilor acordului încheiat și Deciziei ANRE nr. 201/2016.
 - ii. În conformitate cu noua Lege cu privire la energetică și în acord cu opinia Secretariatului Comunității Energetice și în urma consultărilor cu alte părți interesate, inclusiv cu Banca Mondială, companiile de distribuție a energiei electrice și societatea civilă, vom elabora, vom aproba și vom publica o nouă metodologie de calculare a tarifelor (**criteriu de performanță structurală, mijlocul lunii februarie 2018**). Astfel, vom avea timp suficient pentru consultări și pentru colectarea datelor înainte de aprobarea tarifelor în primăvara anului 2018. Noile tarife vor fi calculate exclusiv în baza noii metodologii și vor reflecta, de asemenea, diferențele în evaluarea devierilor financiare din perioada aprilie 2017 – februarie 2018.

- i. În sistemul de termoficare, vom finaliza implementarea planului de acțiuni convenit între ANRE și Banca Mondială, inclusiv: (i) determinarea sumei devierilor financiare și a mecanismelor de recuperare a lor și (ii) definitivarea în continuare a aspectelor juridice ce țin de aplicarea metodologiei de determinare a pierderilor de agent termic, în baza recomandărilor formulate de Banca Mondială la începutul anului 2017.
- ii. Vom continua dialogul cu compania "Gazprom" și alte părți interesate pentru a avansa în procesul de restructurare a datoriei companiei "Termoelectrica" către "Moldovagaz", cu susținerea Băncii Mondiale.

18. Vom lua în continuare măsuri pentru a consolida guvernanta economică, care constituie un element cheie pentru asigurarea unei creșteri durabile și inclusive. Rămânem fideli angajamentului de a reduce economia tenebră, a diminua povara procedurilor administrative și de reglementare și a aduce schimbare în sistemul judiciar și la nivel instituțional, pentru a asigura o mai mare eficiență în executarea prevederilor legislației și un grad mai înalt de responsabilitate. Măsurile de sporire a competitivității și atragere a investițiilor străine sunt esențiale pentru promovarea creșterii economice, inclusiv prin promovarea progresului tehnologic și investițiile în infrastructură și în dezvoltarea capitalului uman. În acest context, vom continua reformele în educație, în domeniul ocrotirii sănătății și în domeniul politicilor sociale, sporind astfel calitatea capitalului uman și contribuind la combaterea migrației și atenuarea presiunilor de ordin demografic.

E. Monitorizarea programului

19. Programul va fi monitorizat în continuare în baza revizuirilor semi-anuale, acțiunilor prealabile, criteriilor de performanță cantitative și țintelor indicative, precum și criteriilor de performanță structurală. Criteriile de referință cantitative și țintele indicative sunt specificate în Tabelul nr. 1 și sunt ulterior specificate în Memorandumul Tehnic de Înțelegere. Acțiunile prealabile și criteriile de performanță structurală sunt specificate în Tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 1. Criteriile de performanță cantitativă

Tabelul nr. 2. Acțiunile prealabile și criteriile de performanță structurală

Tabelul nr. 3. Situația curentă privind acțiunile prealabile și criteriile de performanță structurală

Table 1. Moldova: Quantitative Performance Targets, June 2017–December 2018

(Cumulative from the beginning of calendar year; millions of Moldovan lei unless otherwise indicated)

	Jun 2017		Sept 2017		Dec 2017	Mar 2018	Jun 2018	Sept 2018	Dec 2018
	Target	Actual	Target	Actual	Target	Target	Target	Target	Target
1. Quantitative performance criteria ^{1/}									
Ceiling on the <i>augmented</i> cash deficit of the general government	3,670	233	5,485	-958	5,513	1,339	3,548	3,996	5,264
<i>Of which:</i> on-lending agreements with external creditors to state-owned enterprises	410	132	808	204	504	170	257	365	550
Floor on net international reserves of the NBM (stock, millions of U.S. dollars) ^{2/}	1,843	2,053	1,962	2,293	2,131	2,368	2,349	2,409	2,487
2. Continuous performance criteria									
Ceiling on accumulation of external payment arrears (millions of U.S. dollars)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ceiling on absorption by the government of losses or liabilities and making of payments on behalf of utilities and other companies	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Indicative targets									
Ceiling on the stock of accumulated domestic government arrears ^{3/}	26	12	13	15	0	0	0	0	0
Ceiling on the general government wage bill	6,358	6,283	9,292	9,155	12,657	3,287	7,244	10,535	13,769
Floor on priority social spending of the general government	8,450	8,515	12,766	12,862	17,660	4,598	9,463	14,227	19,134
Floor on project spending funded from external sources ^{4/}			N/A		N/A	262	647	1,713	3,540
4. Inflation Consultation Bands (in percent)									
Outer Band (upper limit)	7.7		8.2		9.0	7.8	5.6	5.5	5.5
Inner Band (upper limit)	6.7		7.2		8.0	6.8	4.6	4.5	4.5
Actual / Center point	5.7	7.3	6.2	7.6	7.0	5.8	3.6	3.5	3.5
Inner Band (lower limit)	4.7		5.2		6.0	4.8	2.6	2.5	2.5
Outer Band (lower limit)	3.7		4.2		5.0	3.8	1.6	1.5	1.5

1/ Indicative targets for September 2017, and March, September, and December 2018.

2/ The NIR target is set as specified in the TMU.

3/ As of January 2017, domestic expenditure arrears exclude local governments.

4/ N/A - target is new for 2018, and thus applicable only going forward.

Tabelul nr. 2. Republica Moldova: Acțiunile prealabile și criteriile de referință structurale în cadrul Programului susținut de FMI prin ECF și EFF

<i>Măsura</i>	<i>Termene</i>
Acțiuni prealabile care urmează a fi realizate înainte de ședința Consiliului de Directori Executivi al FMI	
Sectorul financiar	
1. Modificarea Legii privind administrarea și deținerea proprietății publice, Legii privind societățile pe acțiuni și altor legi relevante, pentru a permite achiziționarea și vânzarea pre-stabilită și reciproc compensatorie (back-to-back) acelor investitori care întrunesc criteriile de onorabilitate și profesionalism, întru protejarea stabilității financiare.	
2. Modificarea prevederilor Legii privind piața de capital, Legii instituțiilor financiare și noii Legi privind activitatea băncilor pentru înlocuirea prevederilor deciziilor în vigoare adoptate de Comisia Națională a Pieței Financiare față de anumite instituții financiare ce țin de procedurile de anulare, emiteri și vânzare a acțiunilor noi emise.	
Sectorul bugetar	
3. Adoptarea rectificărilor la bugetul pentru anul 2017 respectând plafonul existent al deficitului augmentat.	
4. Adoptarea legii bugetului pentru anul 2018, în concordanță cu angajamentele asumate în cadrul Programului.	
Criterii de performanță structurale 1/	
Sectorul financiar	
1. Finalizarea controalelor în teren:	
1a) la două bănci mici care nu sunt filiale ale unor grupuri bancare străine	revizuit 31 ianuarie
1b) la băncile care nu sunt filiale ale unor grupuri bancare străine	revizuit 31 mai
2. Finalizarea investigării activității concertate a părților afiliate și evaluării corespunderii acționariatului băncilor care nu au importanță sistemică criteriilor de onorabilitate și profesionalism	revizuit 31 martie
3. BNM va permite ieșirea băncii care are importanță sistemică din regimul de administrare temporară, într-o manieră ordonată.	revizuit 30 iunie
4. Adoptarea unui cadru nou pentru eliminarea acționarilor care acționează în mod concertat și care nu întrunesc sub alte aspecte criteriile de onorabilitate și profesionalism, pentru a optimiza procesul și a aborda aspectele ce țin de guvernanta băncilor.	revizuit 30 aprilie
5. BNM le va cere tuturor băncilor să efectueze auto-evaluarea guvernantei corporative.	nou 31 august
6. BNM le va cere celor mai mari trei bănci să prezinte planuri de acțiuni, cu termene de realizare concrete, care să asigure conformarea deplină deciziilor adoptate de Consiliul executiv al Băncii Naționale a Moldovei pentru îmbunătățirea gestionării riscurilor legate de părțile afiliate.	nou 31 ianuarie
7. BNM va elabora și va discuta cu băncile cerințele minime pentru programele de gestionare a riscurilor ce țin de părțile afiliate.	nou 30 iunie
8. CNPF va finaliza verificarea înregistrărilor cu putere juridică a acționarilor tuturor băncilor și companiilor de asigurări, inclusiv prin intermediul unei campanii publice de informare.	revizuit 31 martie
9. Guvernul va publica un raport analitic elaborat de compania independentă care a investigat fraudă bancară din anul 2014 și va adopta o strategie de recuperare a activelor cu termene de realizare clar definite.	nou 31 decembrie 2017
Sectorul energetic	
10. Elaborarea, aprobarea și publicarea unei noi metodologii de calculare a tarifelor, în conformitate cu noua Lege cu privire la energia electrică și în acord cu opinia Secretariatului Comunității Energetice și în urma consultărilor cu alte părți interesate, inclusiv cu Banca Mondială, companiile de distribuție a energiei electrice și societatea civilă.	nou mijlocul lunii februarie

1/ Indicatori de performanță structurali suplimentari vor fi stabiliți după revizuirile ulterioare ale programului.

Table 3. Moldova: Status of Existing Structural Benchmarks Under the ECF/EFF

Measure	Timeframe	Status
Structural Benchmarks		
Financial Sector		
1 Complete identification of UBOs of		
1a the fourth and fifth largest banks that are not subsidiaries of foreign banking groups	End-June 2017	Modified
1b all remaining banks	End-August 2017	Modified
2 Take appropriate enforcement action against any of the three largest banks for non-compliance with regulatory requirements		
2a) Two large banks under intensive supervision	End-April 2017	Met with delay
2b) A large bank under temporary administration	End-June 2017	Met
3 Complete an assessment of all banks to confirm compliance with capital requirements		
3a) Two large banks under intensive supervision	End-April 2017	Met with delay
3b) A large bank under temporary administration	End-June 2017	Met with delay
4 Execution of the final stages of a strategy to allow a large bank to exit temporary administration	End-July 2017	Modified
5 Enhance NBM's internal database for bank claims to capture relevant characteristics for identifying exposures to related party	End-June 2017	Not met
6 With external assistance, conduct thematic reviews of related party exposures in the three largest banks	End-August 2017	Met
7 Conduct full-scope on-site inspections in banks that are not subsidiaries of foreign banking groups, applying new procedures for identifying related party exposures	End-December 2017	Modified
8 Adopt a methodology for verification of legal records of shareholders of financial institutions	End-May 2017	Met with delay
9 Complete verification of legal records of shareholders of all banks and insurance companies, in line with the new methodology	End-December 2017	Modified
10 Amend the legal framework for removing shareholders who act in concert without prior supervisory approval	End-April 2017	Modified
Fiscal sector		
11 Adopt the medium-term budget framework 2018-20	End-May 2017	Met with delay
Energy sector		
12 In cooperation with the World Bank, improve the tariff-setting methodology in the heating sector, including	End-June 2017	Not met
12a) Revision and/or clarification of asset valuation and depreciation principles, methodologies and procedures;		
12b) Revision and formal approval of methodology for determination of heat losses;		
12c) Determination of the amount of tariff deviation (accumulated deficit) and of the recovery mechanisms.		
13 In cooperation with the Energy Community Secretariat, improve energy sector regulation, including making procedures for the appointment of ANRE directors to be fully transparent and merit-based, and establishing clear performance indicators to provide a basis for future independent audit.	End-June 2017	Met with delay

ANEXA II. MEMORANDUMUL TEHNIC DE ÎNȚELEGERE

1. Prezentul Memorandum tehnic de înțelegere (TMU) definește variabilele cu ținte cantitative (acțiunile prealabile, criteriile de performanță și țintele indicative) stabilite de Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice și financiare (SMEFP) și descrie metodele care urmează a fi utilizate pentru evaluarea performanței programului în raport cu țintele date.

A. Țintele cantitative ale programului

2. Programul va fi evaluat în baza criteriilor de performanță și țăintelor indicative. Criteriile de performanță stabilite se referă la:

- nivelul minim al stocului rezervelor internaționale nete (RIN) ale BNM;
- plafonul privind deficitul total de casă augmentat al bugetului guvernului general, adică deficitul total de casă al bugetului guvernului general suplimentat cu acordurile cu creditorii externi de recreditare a întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte;
- plafonul privind acumularea arieratelor la plățile externe de către guvernul general (continuu);
- plafonul privind asimilarea de către guvern a unor pierderi sau obligațiuni și executarea unor plăți în numele prestatorilor de servicii comunale și altor companii (continuu).

II. Țintele indicative stabilite se referă la:

- plafonul privind fondul de salarizare al guvernului general;
- nivelul minim privind cheltuielile sociale prioritare ale guvernului general;
- plafonul privind stocul arieratelor interne acumulate ale guvernului (continuu);
- nivelul minim privind cheltuielile finanțate din surse externe în conformitate cu prevederile Articolului 15, alineatul (1) al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, începând din 2017 pentru bugetului anului 2018.

Suplimentar, Programul va include un mecanism de consultare cu privire la rata inflației pe 12 luni.

B. Parametrii inițiali ai programului

3. În scopul monitorizării programului toate activele valutare vor fi exprimate în dolari SUA, la cursul de schimb stabilit de program. Cursul de schimb stabilit de program pentru leul moldovenesc (MDL) în raport cu dolarul SUA este fixat la 19.8698 lei pentru un dolar SUA (rata de schimb oficială fixată pentru 30 iunie 2016). În contextul programului sumele denumite în alte valute vor fi convertite în dolari SUA prin aplicarea cross-cursurilor de schimb de la sfârșitul lunii iunie 2016, publicate pe pagina web a FMI <http://www.imf.org>, inclusiv US\$/EUR = 1,1102, JPY/US\$ = 102,9,

CHF/US\$ = 0,976, US\$/GBP = 1,3488, CNY/US\$ = 6,6445, RUB/US\$ = 64,1755, SDR/US\$ = 0,71113486. Valoarea activelor de aur monetar va fi calculată în baza prețului de 1320,75 dolari SUA pentru o uncie monetară.

C. Definiții instituționale

4. Definiția **bugetului guvernului general** include bugetele de nivel central și local. **Bugetul guvernului central** include bugetul de stat (inclusiv proiectele finanțate din surse externe), bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală. La **autoritățile locale** se referă bugetele locale (inclusiv proiectele finanțate din surse externe). Nu se permite crearea de fonduri speciale sau extrabugetare noi pe durata programului. Vor fi excluse din această definiție orice entități de stat care au un statut juridic separat.

D. Definițiile din program

5. **Rezervele internaționale nete ale BNM** sunt definite ca diferența dintre rezervele brute în valute convertibile și obligațiunile ce reprezintă rezervele autorităților în valută convertibilă.

- În scopul monitorizării acestui program **rezervele brute ale BNM** includ aurul monetar, disponibilitățile de DST (Drepturi speciale de tragere), mijloacele rezervate la FMI și disponibilitățile de valută convertibilă care pot fi liber utilizate pentru intervenții pe piața valutară sau în hârtii de valoare emise de state, instituții financiare internaționale și agenții guvernamentale cu garanții explicite, cu un rating de creditare minim AA- la aceste hârtii de valoare¹. Din activele de rezervă se exclud subscrierile de capital la instituțiile financiare străine, activele nefinanciare pe termen lung, mijloacele debursate instituțiilor internaționale și guvernele altor state, destinate re-creditării și implementării proiectelor, activele în valute neconvertibile, cererile de plăți ale BNM față de băncile sau instituțiile nebankare rezidente, precum și activele străine depuse drept gaj sau altfel grevate, inclusiv cererile de plăți în valută străină rezultate din tranzacțiile cu active derivative (contracte de tip futures, forward, swap sau opțiuni).
- **Obligațiunile de rezervă ale BNM** includ, prin definiție, utilizarea creditului FMI de către BNM, pasivele în valute convertibile ale BNM față de nerezidenți cu scadența inițială de până

¹ Ratingul de creditare se va determina prin aplicarea mediei rating-urilor acordate de agențiile de rating internaționale (Fitch, Moody's și Standard & Poor's).

la un an și un an, precum și pasivele în valute convertibile ale BNM față de rezidenți, excluzând guvernul general și rezervele valutare obligatorii ale băncilor comerciale la BNM. Obligațiunile care apar din utilizarea creditului FMI de către BNM nu includ obligațiunile ce apar din utilizarea alocației de DST.

În scopul monitorizării programului stocul activelor de rezervă și pasivelor de rezervă ale BNM va fi evaluat la cursul de schimb stabilit de program, conform descrierii din alineatul 3, mai sus. Sursa de date pentru rezervele brute și obligațiunile este Sinteza Monetară în lei moldovenești publicată de BNM, la care se aplică ajustările în contextul programului. În baza acestei prevederi și în conformitate cu definiția de mai sus, stocul RIN ale BNM a constituit la finele lunii septembrie 2017 2292.6 milioane dolari SUA.

6. În contextul calculării deficitului de casă total și al deficitului de casă total augmentat al bugetului guvernului general **creditarea netă de către sistemul bancar** (BNM și băncile comerciale) a guvernului general include: datoria guvernului general față de sectorul bancar (cu excluderea creanțelor aferente dobânzilor acumulate, plăților fiscale și a contribuțiilor sociale ale băncilor comerciale, precum și a recreditării efectuate de băncile comerciale din contul finanțării externe), plus overdraft-urile, creditele directe și disponibilitățile de valori mobiliare de stat, minus depozitele guvernului general (cu excluderea dobânzii calculate la depozitele guvernului și cu includerea conturilor proiectelor finanțate din surse externe)². Din definiție, de asemenea, vor fi excluse hârțile de valoare emise în baza Legii

Nr. 235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015.

Monitorizarea acestui indicator se va baza pe Sinteza monetară a BNM și pe datele Trezoreriei. Ministerul Finanțelor va pune la dispoziție datele cu privire la proiectele finanțate din surse externe și soldurile tuturor altor conturi de ajustare specificate în nota de subsol 2. În baza acestor date, în conformitate cu definiția de mai sus, stocul creditării nete de către sistemul bancar va fi calculat sub linia deficitului și la finele lunii iunie 2016 a alcătuit 3,508 miliarde lei.

7. **Deficitul de casă total al bugetului guvernului general** este o cifră cumulativă de la începutul anului calendaristic și va fi monitorizat **din punct de vedere al finanțării** la cursul de

² La calculul creditării nete de către sistemul bancar a guvernului general, vor fi excluse următoarele conturi: 1711, 1712, 1713, 1731, 1732, 1733, 1735, 1761, 1762, 1763, 1801, 1802, 1805, 1807, 2264, 2709, 2711, 2717, 2721, 2727, 2732, 2733, 2796, 2801, 2802, 2811, 2820, 3533 și grupul de conturi 2100.

schimb curent stabilit de BNM pentru ziua efectuării tranzacției. Respectiv, deficitul de casă este definit ca sumă a următoarelor componente: creditarea netă de către sistemul bancar a guvernului general conform definiției din paragraful 6, plus volumul net al valorilor mobiliare plasate de guvernul general în afara sistemului bancar, plus alte credite nete acordate guvernului general de sectorul nebanca al țării, plus mijloacele obținute de guvernul general din contul debursărilor datoriei externe³ pentru susținerea directă a bugetului și pentru finanțarea proiectelor, minus amortizarea achitată, precum și veniturile din privatizare obținute în rezultatul vânzării activelor guvernului general.

8. **Plafonul deficitului total de casă augmentat al bugetului guvernului general** este egal cu suma deficitului total de casă conform definiției din punctul 7 și recreditării nete a întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte. Similar deficitului de casă total al bugetului guvernului general, recreditarea netă a întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte este o cifră cumulativă de la începutul anului calendaristic și va fi monitorizată din punct de vedere al finanțării la cursul de schimb curent stabilit de BNM pentru ziua efectuării tranzacției. Astfel, recreditarea netă a întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte este definită ca debursările mijloacelor de finanțare pentru recreditarea întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte, acordate de creditorii externi minus sumele achitate pentru rambursarea acestor împrumuturi.

9. **Valorile mobiliare de stat sub formă de instrument financiar cu cupon** care se vând la valoarea lor nominală vor fi tratate în conturile bugetare ca poziții ce țin de finanțare, prin înregistrarea sumelor obținute de facto de la cumpărători. La data răscumpărării, valoarea de vânzare (nominală) va fi înregistrată ca amortizare, iar plata cupoanelor va fi înregistrată ca achitare a dobânzilor la datoria internă.

10. În scopul monitorizării programului noțiunea de **datorie** are sensul definit în punctul 8 al Ghidului privind Condiționalitatea aferentă datoriei publice în cadrul acordurilor Fondului (decizia Consiliului directorilor FMI nr. 15688-(14/107) adoptată la 5 decembrie 2014)⁴. Această definiție se

³ Datoria se determină în conformitate cu referința 4, mai jos.

⁴ Datoria este definită ca un angajament curent, nu extraordinar, survenit în baza unei obligațiuni contractuale prin furnizarea unei valori, fie sub formă de active (inclusiv monetare) sau servicii, care solicită de la cel obligat să efectueze una sau mai multe plăți sub formă de active (inclusiv monetare) sau servicii, la un moment (momente) dat în viitor; aceste plăți vor fi deduse din suma principalului și/sau dobânzilor aferente contractului. Vor fi considerate

(continuare)

aplică și la angajamentele contractate sau garantate pentru care nu a fost primită valoarea, precum și la datoria privată pentru care s-au acordat garanții oficiale și care, în consecință, constituie o obligațiune contingentă a sectorului public. Vor fi excluse din această definiție creditele standarde de import, definite ca obligațiuni care apar în legătură cu acordarea directă, în activitatea comercială obișnuită, a creditului de la un furnizor la un cumpărător, adică când plata pentru bunuri și servicii este efectuată la un moment care diferă de momentul schimbării dreptului de proprietate asupra acestor bunuri și servicii. Aranjamentele standarde de creditare a importului cuprinse de această excludere sunt auto-amortizabile; ele conțin limite specificate din timp pentru sumele incluse și perioadele de efectuare a plăților; ele nu presupun emiterea de valori mobiliare. Datoria externă este definită prin locul de reședință a creditorului.

11. În contextul programului **garantarea** unei datorii apare din orice angajament legal explicit al guvernului general sau al BNM, sau a oricărei alte instituții ce acționează din numele guvernului general de a deservi o astfel de datorie în cazul neachitării din partea beneficiarului (cu referință atât la plățile în numerar, cât și la cele în natură), sau din orice obligațiune legală sau contractuală implicită de finanțare parțială sau integrală a unui deficit de mijloace a părții ce a luat împrumutul. Ca rezultat, recreditarea din partea creditorilor externi a întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte este tratată ca garanție publică (și care, prin urmare, în contextul programului se va monitoriza explicit ca indicator ce se află mai sus de linia deficitului). Pe de altă parte, recreditarea sectorului privat din contul creditorilor externi prin intermediul băncilor comerciale – creditele fiind asigurate cu gaj, băncile comerciale asumându-și în mod explicit riscurile de creditare legate de debitorii finali – este tratată ca datorie contingentă.

12. În contextul programului **arieratele la plata datoriei externe** vor include toate angajamentele de deservire a datoriei ce au expirat (se au în vedere plățile de rambursare a sumei principale a împrumutului sau de achitare a dobânzii, luându-se în considerare perioadele de grație din contract) care apar în legătura cu orice datorie contractată, garantată sau asumată de guvernul central sau de BNM, sau de orice altă instituție care acționează din numele guvernului central.

Plafonul privind arieratele noi la plățile externe va fi aplicat permanent, pe întreaga durată a programului. Plafonul nu se va aplica față de arieratele la plata datoriei externe care vor rezulta din renegocierea datoriei externe cu creditorii externi, inclusiv cu creditorii Clubului de la Paris; și, în

drept datorii prejudiciile achitate rezultate în urma neonorării unor plăți prevăzute de obligațiunile contractuale de stingere a datoriilor. Neachitarea unor plăți aferente unor angajamente care, conform acestei definiții, nu se consideră datorii (de exemplu, achitarea la momentul livrării) nu va duce la creșterea datoriei.

mod specific, față de arieratele la plățile externe în cazul în care creditorul este de acord cu stoparea plăților pe parcursul negocierilor.

13. **Cheltuielile de personal ale guvernului general** se definesc ca suma cheltuielilor bugetare salariale ale angajaților din sectorul public, conform clasificării bugetare economice, inclusiv, contribuțiile angajatorilor la fondul de pensii și alte contribuții de asigurări sociale de stat, sau alte genuri de remunerare (premii etc.). Cheltuielile de personal ale guvernului general se definesc în același mod ca și cheltuielile curente raportate la categoria „Salarii” în bugetul guvernului general, potrivit clasificării pe programe a bugetului anual, cu excepția salariilor angajaților întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte și angajaților instituțiilor medicale achitate din Fondul de Asigurări Obligatorii de Asistență Medicală (FAOAM).⁵

14. **Cheltuielile sociale prioritare ale bugetului guvernului general** se definesc ca suma cheltuielilor esențiale periodice, inclusiv plăți sub formă de ajutoare de șomaj și pensii⁶, din contul Bugetului de Asigurări Sociale de Stat (BASS, 9008/00286), ajutorul social (acordat în cadrul programului de asistență socială, 9015/00320), ajutorul pentru perioada rece a anului (9015/00322) achitate din contul bugetului guvernului central, precum și 94 la sută din cheltuielile pentru ocrotirea sănătății finanțate din fondul de bază al FAOAM.

15. În contextul programului **arieratele la cheltuielile interne** ale guvernului general sunt definite ca obligațiuni de plată ce nu mai pot fi contestate (în cadrul sau în afara organelor judecătorești), termenul de achitare a cărora a expirat și care au devenit plăți restante. Acestea pot să apară la orice articol de cheltuieli, inclusiv deservirea datoriei, salarii, pensii, achitarea consumului de energie sau plata pentru bunuri și servicii. În scopul calculării arieratelor la cheltuielile interne în cadrul programului - arieratele autorităților publice locale vor fi excluse.

Datoriile restante sunt datoriile formate prin neachitarea obligațiunilor, care au un termen de plată stabilit, atunci când plata efectivă nu a fost efectuată până la expirarea termenului respectiv.

În cazurile când contractul nu prevede un termen-limită de plată a creanțelor acestea vor fi

⁵ La calculul cheltuielilor totale de personal ale guvernului general, vor fi utilizate următoarele conturi ale guvernului central, local, și ale fondurilor speciale din sistemul trezorerial al Ministerului Finanțelor: categoria 210000 Cheltuieli de Personal.

⁶ Pensiile includ următoarele subprograme și activități (cu excluderea cheltuielilor de distribuție și comisioanelor pentru extragerile de numerar): 9004 - cu activitățile 00258-00266, 00277, 00298, 00344; 9005 - cu activitatea 00360 și 9010 - cu activitatea 00253.

calculate în conformitate cu prevederile Articolului 80, alineatul (2) al Legii cu privire la finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală. Termenul indicat în contract, pe parcursul căruia persoanele fizice sau juridice urmează să-și onoreze obligațiunile față de o instituție publică, nu va depăși 30 zile din data primirii mijloacelor bănești pe contul de decontare (cu excepția lucrărilor de construcții și reparații capitale).

Determinarea și raportarea creanțelor și datoriilor creditoare (arieratelor) se va face în baza Regulamentului privind Modul de determinare și raportare a creanțelor cu termen expirat și datoriilor cu termen de achitare expirat aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 121 din 14 septembrie 2016.

Arieratele acumulate reciproc între bugetul de stat, bugetele guvernelor locale, bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală nu se includ în plafonul privind arieratele aferente cheltuielilor bugetului guvernului general.

16. **Asimilarea pierderilor sau obligațiunilor de către guvern și executarea plăților în numele prestatorilor de servicii comunale și altor companii.** Programul prevede o permanentă plafonare la zero a asimilării de către sectorul public a unor pierderi sau obligațiuni din afara sectorului bugetar. Asimilarea pierderilor sau obligațiunilor este definită ca achitarea directă de către guvern a pierderilor și obligațiunilor altor părți, sau acoperirea pierderilor sau obligațiunilor prin alte tranzacții, cum ar fi acumularea stocului devierilor financiare ale companiilor prestatoare de servicii comunale, operațiuni swap ce prevăd achitarea datoriilor prin contribuții de capital sau scutirea de la plata impozitelor sau altor plăți către stat.

E. Mecanismul de consultare cu privire la inflație

17. Politica monetară va trebui să respecte țintele trimestriale privind inflația (conform datelor cu privire la indicele prețurilor de consum (IPC) publicate de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova), stabilite în limitele benzilor de toleranță. Banda îngustă este stabilită în intervalul de +/- 1 punct procentual de la punctul central. Iar banda mai largă este stabilită în intervalul de +/- 2 puncte procentuale de la punctul central. În cazul devierilor de la benzile de toleranță se vor impune consultări cu experții FMI sau cu Consiliul de Directorii Executivi al FMI, care se vor axa pe: (i) evaluarea amplă a politicii monetare promovate și a respectării condițiilor programului susținut de FMI și (ii) cauzele devierilor de la parametrii programați, ținând cont de factorii compensatori și acțiunile de remediere propuse, după necesitate.

În cazurile când rata anuală (calculată pe 12 luni) a inflației va depăși limitele benzii înguste stabilite pentru finele fiecărui trimestru, după cum este arătat în tabelul de mai jos, BNM va iniția consultări cu colaboratorii FMI referitor la cauzele devierii și sugestiile privind acțiunile de politici necesare. În cazurile când rata anuală efectivă a inflației va depăși limitele benzii largi stabilite pentru finele

fiecărui trimestru (tabelul de mai jos), autoritățile se vor consulta cu Consiliul de Directori Executivi al FMI referitor la cauzele devierii și sugestiile privind acțiunile de politici necesare, înainte de fi solicitate finanțări suplimentare în contextul mecanismului ECF/EFF.

Inflation Consultation Bands					
	2017	2018			
	Dec	Mar	Jun	Sep	Dec
Outer Band (upper limit)	9.0	7.8	5.6	5.5	5.5
Inner Band (upper limit)	8.0	6.8	4.6	4.5	4.5
Actual / Center point	7.0	5.8	3.6	3.5	3.5
Inner Band (lower limit)	6.0	4.8	2.6	2.5	2.5
Outer Band (lower limit)	5.0	3.8	1.6	1.5	1.5

F. Ajustori

18. **Ajustorii** stabiliți în acest Memorandum se vor aplica pentru a evalua respectarea țintelor cantitative din program începând cu sfârșitul lunii decembrie 2016.
19. **Plafonul deficitului total de casă augmentat** al bugetului guvernului general va fi majorat cu suma mijloacelor în numerar utilizate pentru menținerea stabilității sectorului financiar-bancar sau va fi majorat cu valoarea nominală a valorilor mobiliare de stat emise pentru același scop.
20. **Plafonul deficitului total de casă augmentat** al bugetului guvernului general va fi ajustat în sus – adică ținta privind deficitul bugetar va fi majorată – cu decalajul dintre volumul total efectiv debursat și cel programat al suportului bugetar și a asistenței macrofinanciare (granturi și împrumuturi) de la Comisia Europeană. Ajustarea în sus pentru anii 2017 și 2018 se plafonează la suma echivalentă cu 511 milioane lei și respectiv 585 milioane lei, calculată la ratele de schimb de program;
21. **Plafonul deficitului total de casă augmentat** al bugetului guvernului general va fi ajustat în jos – adică deficitul bugetar augmentat va fi înăsprit – cu decalajul dintre volumul total al mijloacelor de recreditare acordate de creditorii externi întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte efectiv debursat și volumul programat. Volumul total al mijloacelor de recreditare acordate de creditorii externi întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte⁷ este indicat în tabelul de mai jos.

⁷ Întreprinderile de stat și cele în care statul are parte explicit incluse în acest deficit augmentat sunt: Termoelectrica, Moldelectrica, Calea Ferată a Moldovei și CET-NORD.

Programmed Onlending to SOEs and Adjustments to Augmented Fiscal Deficit

	2017	2018 - Cumulative			
		Q1	Q2	Q3	Q4
Onlending to SOEs (programmed amount, millions of U.S. dollars)	28.0	9.6	14.5	20.7	31.1
Maximum downward adjustment on the augmented overall cash deficit (millions of Moldovan lei) 1/ 2/	504.1	170.3	256.9	365.2	550.1

1/ The adjustment for the year 2017 are evaluated at the exchange rate: 18.0 MDL/USD (the forecast of the Ministry of Economy).

2/ The adjustment for the year 2018 are evaluated at the exchange rate: 17.68 MDL/USD (the forecast of the Ministry of Economy).

22. Nivelul minim al **RIN ale BNM** va fi redus, reieșind din insuficiența granturilor și împrumuturilor oficiale externe, plafonată până la suma echivalentă cu [X] și respectiv [X] milioane euro, calculată la ratele de schimb de program.

G. Cerințele de raportare

23. **Datele macroeconomice** necesare pentru evaluarea respectării criteriilor de performanță, țintelor indicative și indicatorilor de bază vor fi oferite personalului Fondului, incluzând datele specificate în prezentul memorandum, cele din Tabelul 1, și altele, după caz. Autoritățile vor prezenta cu promptitudine colaboratorilor Fondului orice modificări de date.

Tabelul 1. Moldova: Datele raportate personalului FMI

Datele	Periodicitatea
Parametrii bugetari (statistica prezentată de Ministerul Finanțelor)	
Operațiunile bugetului guvernului general: veniturile, cheltuielile și finanțarea (clasificarea funcțională și economică)	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Fondul de retribuire a muncii al guvernului general, pe fiecare nivel de buget (bugetul de stat, bugetul de asigurări sociale de stat (BASS), fondul de asigurări obligatorii de asistență medicală (FAOAM)) și categorie funcțională	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Numărul de poziții (posturi) și numărul de angajați (unități) în sectorul bugetar, pe fiecare nivel de buget (bugetul de stat, BASS, FAOAM) și categorie funcțională	Lunar, nu mai târziu de patru săptămâni de la finele fiecărei luni
Cheltuielile pentru asistență socială, inclusiv: plățile sub formă de ajutoare de șomaj și pensii din contul BASS, ajutorul social (acordat în cadrul programului de asistență socială), ajutorul pentru perioada rece a anului achitate din contul bugetului guvernului central, precum și cheltuielile pentru ocrotirea sănătății finanțate din fondul de bază al FAOAM	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Datoria internă	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Arieratele interne	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Recreditarea întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte pe tipuri de proiecte de recreditare și pe creditori externi (inclusiv debursări și plăți)	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Recreditarea prin intermediul băncilor comerciale pe tipuri de proiecte de recreditare și pe creditori externi (inclusiv debursări și plăți)	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Parametrii monetari (statistica prezentată de BNM)	
Sinteza monetară a BNM	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Sinteza monetară a sistemului bancar	Săptămânal, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei săptămâni
Cererile nete de plăți față de guvernul general (ale BNM și ale băncilor comerciale)	Săptămânal, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei săptămâni

(continuare)

Datele	Periodicitatea
Indicatorii financiari ai băncilor comerciale, inclusiv bilanțurile contabile, declarațiile de venit, indicatorii de reglementare bancară, datele privind capitalul, lichiditatea, credite și depozite (Departamentul Supraveghere Bancară al BNM) Tranzacțiile pe piața valutară (datele BNM)	Lunar, nu mai târziu de patru săptămâni de la finele fiecărei luni
Fluxurile valutare de numerar ale BNM	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Statistica pieței valutare (volumul vânzărilor, intervențiile BNM, ratele de schimb) Operațiunile de sterilizare efectuate de BNM	Zilnic, nu mai târziu de 12 ore de la finele zilei Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Balanța de plăți (statistica prezentată de BNM) Statistica contului curent, capital și financiar Transferurile persoanelor fizice de peste hotare prin intermediul sistemului bancar	Un trimestru după finele trimestrului precedent Lunar, nu mai târziu de șase săptămâni de la finele fiecărei luni
Datoria externă (statistica prezentată de Ministerul Finanțelor) Informația vizând toate împrumuturile externe noi contractate de guvernul general sau garantate de guvern. Totalul deservirii datoriei publice și datoriei sectorului privat garantate de stat: sumele scadente și sumele real achitate, pe fiecare creditor în parte Debursarea granturilor și creditelor pe sectoarele recipiente (de stat/local/întreprinderile de stat și cele în care statul are parte) și pe fiecare creditor în parte	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni Trimestrial, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărui trimestru Trimestrial, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărui trimestru
Alte date statistice (prezentate de Biroul Național de Statistică) Indicele prețurilor de consum (general)	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni.
Conturile naționale, pe fiecare sector de producere, în termeni nominali și reali	Trimestrial, nu mai târziu de trei luni de la finele fiecărui trimestru
Statistica vizând exportul și importul, cu indicarea valorii, volumului și unităților de referință, pe principalele categorii de mărfuri și țări	Lunar, nu mai târziu de două luni de la finele fiecărei luni